

Sygnatura akt III U 1049/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 28-04-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Anna Walczak- Sarnowska**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Lila Andrzejewska

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 21-04-2015r. w Koninie

sprawy **M. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania **M. B.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 7-10-2014r. znak: (...)

Oddała odwołanie

Sygnatura akt III U 1049/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją z dnia 7.10.2014 r. (znak : (...)) przyznał M. B. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 22.04.2014 r. do 30.11.2014 r. Wysokość świadczenia została obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 22,03 % przez kwotę bazową wynoszącą 3191,93 zł. Do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty przyjęto lata 2004-2013 r., przy czym za lata 2004-2008 r. organ rentowy przyjął dochód wynoszący zero złotych, a za następne lata uwzględniono dochody uzyskiwane przez M. B. w : 2009 r. - 17231,17 zł, 2010 r. - 17938,08 zł, 2011 r. - 17551,08 zł, 2012 r. - 17510,60 zł, 2013 r. - 18919,18 zł.

Z decyzją nie zgodziła się M. B. wnosząc odwołanie, w którym wskazała, że organ rentowy wyliczył jej świadczenie jedynie z 5-letniego okresu zatrudnienia, a za pozostałe 5 lat powinien przyjąć brakujące zarobki odpowiadające minimalnemu wynagrodzeniu za pracę obowiązującego w danym roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że do ustalenia podstawy wymiaru renty przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 lat kalendarzowych (2004-2013) i obliczony wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 22,03 % i po przemnożeniu przez ustaloną kwotę bazową otrzymano wysokość przyznanej odwołującej renty.

Sąd ustalił i zważył, co następuje :

M. B. (ur. (...)) w okresie od 1.09.1985 r. do 31.10.1990 r. była zatrudniona w Zakładach (...) w K. przy czym w okresie od 1.09.1985 r. do 31.08.1988 r. była zatrudniona jako uczeń, a od 1.09.1988 r. do 31.10.1990 r. jako szwaczka. W okresie od 1.12.1990 r. do 31.01.1992 r. odwołująca prowadziła działalność gospodarczą w zakresie handlu. Począwszy od 27.07.1992 r. odwołująca nie pracowała i sprawowała opiekę nad dzieckiem przebywając do dnia 25.07.1995 r. na urlopie wychowawczym. Ponownie odwołująca była zatrudniona od 9.01.2009 r. do 31.05.2009 r. w (...) Spółka z o.o. w P.. Pracodawca w zaświadczeniu o zarobkach i zatrudnieniu podał, że odwołująca uzyskała z tego tytułu dochód wynoszący 7.164,61 złotych.

Od 1.06.2009 r. do 26.05.2012 r. M. B. była zatrudniona w (...) w P. i w latach 2009-2012 osiągnęła wynagrodzenie wynoszące :

- za rok 2009 – 10.066,56 zł,

- za rok 2010 – 17.938,08 zł,

- za rok 2011 – 17.551,08 zł,

- za rok 2012 – 7.129,68 zł,

W trakcie tego zatrudnienia odwołująca pobierała wynagrodzenie chorobowe w okresach : 15.10.2009-27.10.2009, 28.10.2009-31.10.2009, 1.11.2009-6.11.2009, 16.11.2009-20.11.2009, 12.10.2010-15.10.2010, 4.07.2011-8.07.2011, 3.10.2011-7.10.2011, 10.10.2011-14.10.2011, 15.10.2011-21.10.2011, 10.02.2012-17.02.2012, 16.04.2012-23.04.2012, 24.04.2012-30.04.2012 oraz zasiłek opiekuńczy : 10.05.2011-13.05.2011, 18.05.2011-20.05.2011.

M. B. w okresie od 26.05.2012 r. do 28.02.2014 r. była zatrudniona w (...) M. T. uzyskując dochód wynoszący :

- w 2012 r. - 10.380,92 zł,

- w 2013 r. – 18.919,18 zł,

- w 2014 r. – 3.360 zł,

przy czym w okresie od 16.06.2012 r. do 25.06.2012 r. oraz od 27.02.2013 do 15.03.2013 r. otrzymała wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy.

Od 2.04.2014 r. odwołująca jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w K. jako bezrobotna.

M. B. legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 14 lat, 6 miesięcy i 26 dni.

W dniu 22.04.2014 r. odwołująca zgłosiła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy i zaskarżoną decyzją z dnia 7.10.2014 r. organ rentowy przyznał odwołującej od 22.04.2014 r. do 30.11.2014 r. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Wysokość renty została obliczona na podstawie przemnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 22,03 % przez kwotę bazową 3.191,93 zł.

Do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty przyjęto 10 najkorzystniejszych lat występujących bezpośrednio przed rokiem złożenia wniosku o rentę tj. lata 2004-2013 r., przy czym za okresy 2004-2008 r. z zerowym dochodem, a w następnych przy uwzględnieniu dochodów M. B. za 2009 r. w wysokości 17231,17 zł, za 2010 r. w wysokości 17938,08 zł, za 2011 r. w wysokości 17551,08 zł, za 2012 r. w wysokości 17510,60 zł, za 2013 r. w wysokości 18919,18 zł. W toku postępowania sądowego zlecono organowi rentowemu dokonanie hipotetycznego wyliczenia wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia z 20 lat kalendarzowych przy uwzględnieniu minimalnych zarobków za okres zatrudnienia

w (...) (I wariant) oraz z zarobków osiągniętych według przedłożonych przez odwołującą umów o pracę w celu przygotowania zawodowego (II wariant). W każdym przypadku wskaźnik podstawy wymiaru był niższy niż określony w zaskarżonej decyzji i wynosił 18,94 % (według I wariantu) oraz 20,42 % (według II wariantu).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego oraz przedłożonych do sprawy a także zeznań odwołującej. Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy były bezsporne, a strony różniły się co do przepisów prawa mających zastosowanie w niniejszej sprawie oraz ich interpretacji.

Przedmiotem sporu była prawidłowość dokonania przez organ rentowy wyliczenia odwołującej wysokości świadczenia rentowego.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2013.1440) podstawę wymiaru renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 w/w ustawy do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Z kolei według art. 15 ust. 3a ustawy przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty uwzględnia się kwoty wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy, oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, przysługujących ubezpieczonemu w roku kalendarzowym przypadającym po 2004 r., z tym że łączna kwota podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wynagrodzeń i zasiłków nie może przekroczyć maksymalnej kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Natomiast według art. 15 ust. 4 ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Według art. 15 ust 5 ustawy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Organ rentowy ustalając odwołującej wysokość świadczenia rentowego kierował się powyższymi zasadami, co znalazło odzwierciedlenie w obliczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia dołączonym do decyzji o przyznaniu renty. Odwołująca zaskarżonej decyzji zarzuciła w pierwszej kolejności, to, iż świadczenie rentowe

zostało obliczone jedynie z 5 lat, a za pozostałe lata przyjęto kwotę „zero” w sytuacji w której powinno zostać przyjęte minimalne wynagrodzenie za każdy „pusty” rok.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że organ rentowy słusznie przyjął za lata 2004-2008 kwoty po zero złotych, ponieważ we wskazanych okresach ubezpieczona nie opłacała jakiejkolwiek składki na ubezpieczenie społeczne. Przepis natomiast art. 16 ustawy emerytalnej stanowi, że przy ustalaniu kolejnych 10 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 2, przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W myśl tego przepisu nie ma więc znaczenia niepozostawanie odwołującej w ubezpieczeniu przez okres kilku lat. Z tego dziesięcioletniego okresu nie mogły być bowiem wyłączone żadne okresy, w tym także te w których odwołująca nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu i w związku z tym nie osiągała dochodów, które mogłyby stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Brak było przy tym podstaw, aby przyjąć za powyższe lata kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązujące w danym roku. Art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej wskazuje, że jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Brzmienie tego przepisu jednoznacznie wskazuje, że odnosi się ono do osób pozostających w stosunku pracy i to w sytuacji w której niewątpliwym jest, że składka była odprowadzana (lub też istniał obowiązek jej odprowadzania) ale brak jest dowodów pozwalających ustalić jej wysokość, natomiast bezspornym jest, że w latach 2004-2008 odwołująca nie pracowała i nie odprowadzała składek na ubezpieczenie społeczne, co czyni niemożliwym zastosowanie wobec odwołującej powyższego uregulowania.

W dalszej kolejności odwołująca wносиła o ustalenie podstawy wymiaru renty z 20 lat kalendarzowych, a więc o zastosowanie wobec niej unormowania z art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. Omawiany przepis nie mógł mieć zastosowania, gdyż odwołująca legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym 14 lat, 6 miesięcy i 26 dni. Z prawa wyboru okresu przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru na zasadach określonych w art. 15 ust. 6 nie może natomiast skorzystać osoba podlegająca ubezpieczeniu przez okres krótszy niż 20 lat (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20.12.2006 r., I UK 201/06, OSNP 2008/1-2/24). Na marginesie należy zauważyć, że nawet hipotetyczne uwzględnienie żądania odwołującej i ustalenie wskaźnika podstawy wymiaru renty z okresu 20 lat byłoby dla odwołującej mniej korzystne niż obliczony w zaskarżonej decyzji wskaźnik wymiaru podstawy świadczenia, co wynika z przeprowadzonej na zlecenie Sądu symulacji jego obliczenia przy dwóch wariantach wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia w zakładzie (...).

Nietrafny był również zarzut dotyczący nieuwzględnienia odwołującej okresu wykonywania pracy w powyższym zakładzie w charakterze ucznia od 1.09.1985 r. do 31.08.1988 r., albowiem organ rentowy zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej zaliczył go do ogólnego stażu ubezpieczeniowego.

Ostatecznie odwołująca wskazywała, że w jej sytuacji powinien mieć zastosowanie przepis art. 17 ustawy emerytalnej. Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 1-4, do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się podstawę wymiaru składek za okres faktycznego podlegania ubezpieczeniu, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Przepis art. 15 ust. 3 stosuje się odpowiednio. Natomiast według art. 17 ust. 3 przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru renty w myśl art. 15 ust. 1 dla ubezpieczonego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5, z powodu pełnienia zastępczej służby wojskowej, odbywania czynnej służby wojskowej albo korzystania z urlopu wychowawczego.

W art. 17 przewidziano możliwość uprzywilejowanego przyjęcia okresu faktycznego podlegania ubezpieczeniu do ustalenia podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla określonych kategorii osób. Wymaga przy tym podkreślenia, że przyjęcie okresu faktycznego ubezpieczenia może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy podstawy tej nie można obliczyć na zasadach przewidzianych w art. 15 i 16 tej ustawy (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 13.05.2004 r., III UZP 11/03, OSNP 2004/16/287).

Powyzsza niemożność oznacza sytuację, w której dana osoba nie jest w stanie (ze względu na młody wiek i wczesną niezdolność do pracy) wykazać na tyle długiego okresu przebywania w ubezpieczeniu, aby móc dokonać wyboru, o którym mowa w art. 15 ust. 1. Tym samym ustawodawca przewidział możliwość odmiennego sposobu ustalania podstawy wymiaru świadczenia w przypadku osób, których okres ubezpieczenia był krótszy niż 10 lat ze względu na okoliczności inne niż wiek (takie jak zastępcza lub czynna służba wojskowa albo urlop wychowawczy). Zatem art. 17 dotyczy tylko tych osób, których okres podlegania ubezpieczeniu jest krótszy niż 10 lat. Przenosząc powyższe przepisy na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż przepis art. 17 ust. 1 w związku z art. 17 ust. 3 ustawy emerytalnej nie znajduje zastosowania w przypadku M. B., albowiem ta legitymuje się co najmniej 10-letnim okresem podlegania ubezpieczeniom społecznym, a dokładnie

14 lat, 6 miesięcy i 26 dni. Istnieje więc możliwość wyboru do ustalenia podstawy wymiaru renty okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych (z uwzględnieniem treści art. 16 ustawy), więc przepis art. 17 ustawy emerytalnej nie znajdował w jej przypadku zastosowania.

Z tych przyczyn odwołanie ubezpieczonej jako nieuzasadnione w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. należało oddalić.

SSO Anna Walczak - Sarnowska